

32002L0015

23.3.2002.

SLUŽBENI LIST EUROPSKIH ZAJEDNICA

L 80/35

DIREKTIVA 2002/15/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 11. ožujka 2002.****o organizaciji radnog vremena osoba koje obavljaju mobilne djelatnosti cestovnog prijevoza**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 71. i članak 137. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije ⁽¹⁾,uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i socijalnog odbora ⁽²⁾,

nakon savjetovanja Odbora regija,

u skladu s postupkom predviđenim u članku 251. Ugovora ⁽³⁾ i s obzirom na zajednički tekst koji je odobrio Odbor za mirenje 16. siječnja 2002.,

budući da:

- (1) Uredba Vijeća (EEZ) br. 3820/85 od 20. prosinca 1985. o usklađivanju određenog socijalnog zakonodavstva u odnosu na cestovni prijevoz ⁽⁴⁾ utvrdila je zajednička pravila o vremenima vožnje i razdobljima odmora za vozače; ta Uredba ne obuhvaća druge aspekte radnog vremena u cestovnom prijevozu.
- (2) Direktiva Vijeća 93/104/EZ od 23. studenoga 1993. o određenim vidovima organizacije radnog vremena ⁽⁵⁾ omogućava donošenje konkretnijih zahtjeva za organizaciju radnog vremena. Uzimajući u obzir sektorsku narav ove Direktive, odredbe te Direktive imaju prvenstvo pred Direktivom 93/104/EZ na temelju njezinog članka 14.
- (3) Unatoč intenzivnom pregovaranju između socijalnih partnera, nije bilo moguće postići sporazum o mobilnim radnicima u cestovnom prijevozu.
- (4) Stoga je potrebno utvrditi niz konkretnijih odredbi o radnim satima u cestovnom prijevozu kojima bi se osiguravala sigurnost prijevoza te zdravlje i sigurnost uključenih osoba.

⁽¹⁾ SL C 43, 17.2.1999., str. 4.⁽²⁾ SL C 138, 18.5.1999., str. 33.⁽³⁾ Mišljenje Europskog parlamenta od 14. travnja 1999. (SL C 219, 30.7.1999., str. 235.), potvrđeno 6. svibnja 1999. (SL C 279, 1.10.1999., str. 270.), Zajedničko stajalište Vijeća od 23. ožujka 2001. (SL C 142, 15.5.2001., str. 24.) i Odluka Europskog parlamenta od 14. lipnja 2001. (još nije objavljeno u Službenom listu). Odluka Europskog parlamenta od 5. veljače 2002. i Odluka Vijeća od 18. veljače 2002.⁽⁴⁾ SL L 370, 31.12.1985., str. 1.⁽⁵⁾ SL L 307, 13.12.1993., str. 18. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2000/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 195, 1.8.2002., str. 41.).

- (5) Budući da države članice ne mogu dostatno ostvariti ciljeve predloženog djelovanja, nego ih se stoga radi njihova opsega i učinaka može na bolji način ostvariti na razini Zajednice, Zajednica može usvojiti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora. U skladu s načelom proporcionalnosti iz tog članka, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarenje tog cilja.
- (6) Područje primjene ove Direktive uključuje samo mobilne radnike zaposlene kod prijevoznika s poslovnim nastanom u državi članici, koji sudjeluju u mobilnim djelatnostima cestovnog prijevoza i na koje se odnosi Uredba (EEZ) br. 3820/85 ili, u nedostatku toga, Europski sporazum o radu posade na vozilima koja obavljaju međunarodni cestovni prijevoz (AETR).
- (7) Treba pojasniti da mobilni radnici isključeni iz područja koje pokriva ova Direktiva, osim samozaposlenih vozača, koriste osnovnu zaštitu predviđenu Direktivom 93/104/EZ. Ta osnovna zaštita uključuje postojeća pravila o odgovarajućem odmoru, najduljem prosječnom radnom tjednu, godišnjem dopustu i određene osnovne odredbe za radnike koji obavljaju noćni rad, uključujući kontrolu zdravstvenog stanja.
- (8) Budući da su samozaposleni vozači uključeni u područje koje pokriva Uredba (EEZ) br. 3820/85, ali isključeni iz područja primjene Direktive 93/104/EZ, u skladu s odredbama članka 2. stavka 1. trebali bi biti privremeno isključeni iz područja primjene ove Direktive.
- (9) Definicije korištene u ovoj Direktivi ne smiju imati prvenstvo pred drugim uredbama Zajednice o radnom vremenu.
- (10) Za poboljšanje cestovne sigurnost, sprečavanje narušavanja tržišnog natjecanja i jamčenje sigurnost i zdravlja mobilnih radnika koje pokriva ova Direktiva, oni bi točno trebali znati koja razdoblja posvećena djelatnostima cestovnog prijevoza čine radno vrijeme, a koja ne i stoga se smatraju stankama, odmorima ili razdobljima raspoloživosti. Tim se radnicima mora odobriti minimum dnevnih i tjednih razdoblja odmora te primjerene stanke. Također je potrebno postaviti najvišu granicu broja tjednih radnih sati.
- (11) Istraživanja su pokazala da je noću ljudsko tijelo osjetljivije na smetnje iz okoliša i na određene otegotne oblike organizacije te da duga razdoblja noćnog rada mogu štetiti zdravlju radnika i ugroziti njihovu sigurnost i općenito cestovnu sigurnost.

- (12) Stoga je potrebno ograničiti trajanje razdoblja noćnog rada, a profesionalnim vozačima koji rade noću osigurati odgovarajuću naknadu za njihovu djelatnost i omogućiti jednaku priliku za osposobljavanje.
- (13) Poslodavci moraju voditi evidenciju o slučajevima kada se prekorači najdulji prosječni radni tjedan koji se primjenjuje na mobilne radnike.
- (14) Odredbe Uredbe (EEZ) br. 3820/85 o vremenima vožnje u međunarodnom i nacionalnom prijevozu putnika, osim linijskog prijevoza, i dalje se trebaju primjenjivati.
- (15) Komisija treba nadgledati provedbu ove Direktive i razvoj na tom području u državama članicama te Europskom parlamentu, Vijeću, Gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija podnijeti izvješće o primjeni pravila i posljedicama odredaba o noćnom radu.
- (16) Potrebno je omogućiti da određene odredbe u skladu s okolnostima podliježu odstupanjima koja prihvaćaju države članice ili dvije strane industrije. Opće je pravilo da u slučaju odstupanja dotični radnici moraju dobiti nadoknadu odmora,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Svrha

Svrha je ove Direktive odrediti minimalne zahtjeve u odnosu na organizaciju radnog vremena s ciljem poboljšanja zaštite zdravlja i sigurnosti osoba koje obavljaju mobilne djelatnosti cestovnog prijevoza te s ciljem poboljšanja cestovne sigurnost i usklađivanja uvjeta tržišnog natjecanja.

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Direktiva primjenjuje na mobilne radnike zaposlene u tvrtkama s poslovnim nastanom u državi članici, koji sudjeluju u djelatnostima cestovnog prijevoza obuhvaćenih Uredbom (EEZ) br. 3820/85 ili, u nedostatku tog, sporazumom AETR.

Ne dovodeći u pitanje odredbe sljedećeg podstavka ovog članka, ova se Direktiva primjenjuje na samozaposlene vozače od 23. ožujka 2009.

Komisija Europskom parlamentu i Vijeću dostavlja izvješće najkasnije dvije godine prije ovog datuma. Tim se izvješćem analiziraju posljedice izuzeća samozaposlenih vozača iz područja primjene Direktive u vezi s cestovnom sigurnosti, uvjetima tržišnog natjecanja, strukturom struke kao i socijalnim aspektima. Uzimaju se u obzir okolnosti u svakoj državi članici povezane sa strukturom prometne industrije i radnim okruženjem struke cestovnog prijevoza. Komisija na temelju tog izvješća podnosi prijedlog čiji cilj prema potrebi može biti:

— utvrđivanje načina za uključivanje samozaposlenih vozača u područje primjene Direktive u vezi s određenim samozaposlenim vozačima koji ne sudjeluju u djelatnostima cestovnog

prijevoza u drugim državama članicama i koji zbog objektivnih razloga ne podliježu mjesnim ograničenjima, kao što su rubna lokacija, velike unutarnje udaljenosti i posebno okruženje tržišnog natjecanja, ili

— neuključivanje samozaposlenih vozača u područje primjene Direktive.

2. Odredbe Direktive 93/104/EZ primjenjuju se na mobilne radnike isključene iz područja primjene ove Direktive.

3. U mjeri u kojoj ova Direktiva sadrži konkretnije odredbe o mobilnim radnicima koji rade djelatnosti u cestovnom prijevozu, ona na temelju članka 14. Direktive 93/104/EZ ima prvenstvo nad relevantnim odredbama te Direktive.

4. Ovom se Direktivom dopunjuju odredbe Uredbe (EEZ) br. 3820/85 i prema potrebi, sporazuma AETR, koje imaju prvenstvo nad odredbama ove Direktive.

Članak 3.

Definicije

Za potrebe ove Direktive:

(a) „radno vrijeme” znači:

1. u slučaju mobilnih radnika: vrijeme od početka do završetka rada, tijekom kojeg se mobilni radnik nalazi na svom radnome mjestu, na raspolaganju poslodavcu i obavlja svoje funkcije ili djelatnosti, odnosno:

— vrijeme posvećeno svim djelatnostima cestovnog prijevoza. To su sljedeće djelatnosti:

i. vožnja;

ii. utovar i istovar;

iii. pomoć putnicima kod ulaska i izlaska iz vozila;

iv. čišćenje i tehničko održavanje;

v. svi ostali poslovi čija je svrha osiguravanje sigurnosti vozila, njegova tereta i putnika ili ispunjavanje pravnih ili regulatornih obveza izravno povezanih s vožnjom koja je u tijeku, uključujući nadzor utovara i istovara, administrativne formalnosti s policijom, carinom, imigracijskim službenicima itd.,

— vrijeme tijekom kojeg radnik ne može slobodno raspolagati svojim vremenom te mora biti na svom radnom mjestu, spremam poduzeti svoje uobičajene poslove, pri čemu su neki poslovi vezani uz dežurstva, posebno tijekom vremena čekanja na utovar ili istovar, kada vrijeme trajanja nije unaprijed poznato, odnosno prije polaska ili neposredno prije stvarnog početka dotičnog razdoblja, ili pod općim uvjetima ugovorenima među socijalnim partnerima i/ili na temelju uvjeta zakonodavstva država članica;

2. u slučaju samozaposlenih vozača primjenjuje se ista definicija za vrijeme od početka do kraja rada, tijekom kojega se samozaposleni vozač nalazi na svom radnome mjestu, na raspolaganju strankama i obavlja svoje zadaće ili aktivnosti osim općih administrativnih poslova koji nisu izravno vezani uz određenu vožnju koja je u tijeku.

Iz radnoga vremena se isključuju stanke iz članka 5., razdoblja odmora iz članka 6. i, ne dovodeći u pitanje zakonodavstvo država članica ili sporazume između socijalnih partnera pod uvjetom da se ta razdoblja nadoknade ili ograniče, razdoblja raspoloživosti iz točke (b) ovog članka;

(b) „razdoblja raspoloživosti” znači:

— razdoblja osim onih koji se odnose na stanke i odmore tijekom kojih se od mobilnog radnika ne očekuje da ostane na radnome mjestu, ali mora biti na raspolaganju za sve pozive za početak ili nastavak vožnje ili obavljanje drugih poslova. Takva razdoblja raspoloživosti posebno uključuju razdoblja tijekom kojih mobilni radnik prati vozilo koje se prevozi trajektom ili vlakom kao i razdoblja čekanja na graničnim prijelazima i zbog zabrane prometovanja.

Ta razdoblja i njihovo predviđeno trajanje mobilni radnici moraju znati unaprijed, odnosno prije polaska ili neposredno prije stvarnog početka dotičnog razdoblja, ili pod općim uvjetima dogovorenim između socijalnih partnera i/ili na temelju uvjeta zakonodavstva država članica,

— za mobilne radnike koji voze u timu, vrijeme koje provedu sjedeći pokraj vozača ili na ležaju dok je vozilo u kretanju;

(c) „radno mjesto” znači:

— lokacija glavnog mjesta poslovanja tvrtke za koju osoba koja obavlja mobilnu djelatnost cestovnog prijevoza radi, zajedno sa svojim različitim podružnicama, bez obzira na to jesu li one smještene u istom mjestu kao i glavni ured ili glavno mjesto poslovanja,

— vozilo koje osoba koja obavlja mobilnu djelatnost cestovnog prijevoza koristi pri obavljanju svojih poslova, i

— sva ostala mjesta u kojima se obavljaju aktivnosti vezane uz prijevoz;

(d) „mobilni radnik” znači svaki radnik koji je dio prijevoznog osoblja, uključujući vježbenike i naučnike te radi za tvrtku koja obavlja cestovni prijevoz putnika ili tereta kao javni prijevoz ili prijevoz za vlastite potrebe;

(e) „samozaposleni vozač” znači osoba čija je glavna djelatnost cestovni prijevoz putnika ili tereta kao javni prijevoz u

smislu zakonodavstva Zajednice, koji posjeduje licenciju za tu djelatnost, koji radi za sebe i nije vezan za poslodavca ugovorom o radu ili drugim oblikom radnog odnosa, koja je slobodna organizirati radne aktivnosti, čiji prihod izravno ovisi o zaradi i koji ima slobodu samostalno ili u suradnji sa samozaposlenim vozačima, stupati u poslovne odnose s više klijenata.

Za potrebe ove Direktive, za vozače koji ne zadovoljavaju ove kriterije vrijede jednake obveze i prava koja se za mobilne radnike predviđaju ovom Direktivom;

(f) „osoba koja obavlja mobilnu djelatnost cestovnog prijevoza” znači svaki mobilni radnik ili samozaposleni vozač koji obavlja tu djelatnost;

(g) „tjedan” znači razdoblje između 00.00 sati u ponedjeljak i 24.00 sata u nedjelju;

(h) „noć” znači razdoblje od najmanje četiri sata, kao što je određeno nacionalnim pravom, između 00.00 sata i 07.00 sati;

(i) „noćni rad” znači svaki rad koji se izvodi noću.

Članak 4.

Maksimalno tjedno radno vrijeme

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi se pobrinule da:

(a) prosječno tjedno radno vrijeme ne prelazi 48 sati. Maksimalno tjedno radno vrijeme može se produžiti do 60 sati samo ako prosjek od 48 sati tjedno nije prekoračen tijekom četiri mjeseca. Četvrti i peti podstavak članka 6. stavka 1. Uredbe (EEZ) br. 3820/85 ili prema potrebi, četvrti podstavak članka 6. stavka 1. Sporazuma AETR imaju prvenstvo nad ovom Direktivom ako dotični vozači tijekom četiri mjeseca ne prekorače prosječno tjedno radno vrijeme od 48 sati;

(b) radno vrijeme odrađeno za razne poslodavce predstavlja zbroj radnih sati. Poslodavac pisanim putem traži određenog mobilnog radnika izračun radnog vremena odrađenog za drugog poslodavca. Mobilni radnik u pisanom obliku dostavlja takav podatak.

Članak 5.

Stanke

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da osobe koje obavljaju mobilnu djelatnost cestovnog prijevoza ni u kom slučaju ne rade više od šest sati za redom bez stanke, ne dovodeći u pitanje razinu zaštite osigurane Uredbom (EEZ) br. 3820/85 ili, u nedostatku toga, Sporazumom AETR, ne dovodeći u pitanje članak 2. stavak 1. Radno vrijeme se prekida stankom u trajanju od najmanje 30 minuta ako radno vrijeme traje između šest i devet sati, ili u trajanju od 45 minuta, ako radno vrijeme iznosi sveukupno više od devet sati.

2. Stanke se mogu dijeliti na razdoblja od najmanje 15 minuta.

Članak 6.

Razdoblja odmora

Za potrebe ove Direktive, za vježbenike i naučnike vrijede iste odredbe o odmorima kao i za druge mobilne radnike u skladu s Uredbom (EEZ) br. 3820/85 ili u nedostatku toga, Sporazumom AETR.

Članak 7.

Noćni rad

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da:

— ako se radi noću, dnevno radno vrijeme ne prelazi deset sati za svako 24-satno razdoblje,

— se za noćni rad daje naknada u skladu s nacionalnim zakonskim mjerama, kolektivnim ugovorima, sporazumima između dvije strane industrije i/ili u skladu s nacionalnom praksom, pod uvjetom da takva naknada ne ugrožava sigurnost cestovnog prometa.

2. Do 23. svibnja 2007. Komisija će u okviru izvješća koje sastavlja u skladu s člankom 13. stavkom 2. procijeniti posljedice odredbi iz stavka 1. ovog članka. Komisija prema potrebi uz to izvješće donosi odgovarajuće prijedloge.

3. Komisija dostavlja prijedlog direktive koji sadrži odredbe o osposobljavanju profesionalnih vozača, uključujući one koji rade noću i utvrđuje opća načela tog osposobljavanja.

Članak 8.

Odstupanja

1. Odstupanja od članaka 4. i 7. mogu se, iz objektivnih i tehničkih razloga ili razloga koji se tiču organizacije rada, usvojiti kolektivnim ugovorima, sporazumima između socijalnih partnera, ili ako to nije moguće, zakonima i drugim propisima pod uvjetom da se obavi savjetovanje s predstavnicima poslodavaca i dotičnih radnika i da se ulože napor u poticanju svih relevantnih oblika socijalnog dijaloga.

2. Mogućnost odstupanja od članka 4. ne smije dovesti do toga da se za izračunavanje prosječnog najduljeg 48-satnog tjednog radnog vremena utvrdi referentno razdoblje koje prelazi šest mjeseci.

Članak 9.

Informiranje i evidencija

Države članice osiguravaju da:

(a) se mobilni radnici obavješćuju o relevantnim nacionalnim zahtjevima, unutarnjim pravilnikom tvrtke i sporazumima

između dvije strane industrije, posebno kolektivnim ugovorima i svim sporazumima kompanije postignutim na temelju ove Direktive, ne dovodeći u pitanje Direktivu Vijeća 91/533/EEZ od 14. listopada 1991. o obvezi poslodavca da obavješćuju zaposlenike o uvjetima koji se primjenjuju na ugovor ili poslovni odnos ⁽¹⁾;

(b) ne dovodeći u pitanje članak 2. stavak 1., vodi se evidencija o radnom vremenu osoba koje obavljaju mobilnu djelatnost cestovnog prijevoza. Evidencija se čuva najmanje dvije godine nakon isteka razdoblja na koje se odnosi. Poslodavci su odgovorni za vođenje evidencije o radnom vremenu mobilnih radnika. Poslodavci mobilnim radnicima na zahtjev izdaju preslike evidencija o odrađenim satima.

Članak 10.

Povoljnije odredbe

Ova Direktiva ne utječe na pravo država članica na primjenu ili uvođenje novih zakona i drugih propisa koji su povoljniji za zaštitu zdravlja i sigurnost osoba koje obavljaju mobilnu djelatnost cestovnog prijevoza, ili na pravo da pomognu ili dozvole primjenu kolektivnih ugovora ili drugih sporazuma zaključenih između dvije strane industrije koji su povoljniji za zaštitu zdravlja i sigurnost mobilnih radnika. Provedba ove Direktive ne predstavlja valjane razloge za smanjivanje opće razine zaštite osigurane radnicima u članku 2. stavku 1.

Članak 11.

Kazne

Države članice utvrđuju sustav kazni za kršenje nacionalnih odredbi donesenih na temelju ove Direktive i poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale primjenu tih kazni. Tako predviđene kazne moraju biti djelotvorne, razmjerne i odvraćajuće.

Članak 12.

Pregovori s trećim zemljama

Nakon stupanja na snagu ove Direktive, Zajednica započinje pregovore s relevantnim trećim zemljama radi primjene istih pravila utvrđenih ovom Direktivom na mobilne radnike zaposlene u tvrtkama s poslovnim nastanom u trećoj zemlji.

Članak 13.

Izvješća

1. Države članice svake dvije godine podnose Komisiji izvješće o provedbi ove Direktive te navode gledišta socijalnih partnera. Komisija mora primiti izvještaj najkasnije do 30. rujna od isteka dvogodišnjeg razdoblja na koji se izvješće odnosi. Razdoblje od dvije godine odgovara razdoblju iz članka 16. stavka 2. Uredbe (EEZ) br. 3820/85.

⁽¹⁾ SL L 288, 18.10.1991., str. 32.

2. Komisija svake dvije godine podnosi izvješće o provedbi ove Direktive od strane država članica i razvojima u navedenom području. Komisija to izvješće dostavlja Europskom parlamentu, Vijeću i Gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija.

Članak 14.

Završne odredbe

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom do 23. ožujka 2005. ili osiguravaju da su do toga datuma dvije strane industrije sporazumom usvojile potrebne mjere, s time da su države članice obvezne poduzeti sve mjere koje bi im omogućile da u svako doba zajamče rezultate koje ova Direktiva zahtijeva.

Kada države članice donose mjere iz prvog podstavka ovog članka, te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju odredbe nacionalnog prava koje su donijele ili donose u području na koje se odnosi ova Direktiva.

3. Države članice osiguravaju da se otpremnici, špediteri, glavni dobavljači, kooperanti i tvrtke koje zapošljavaju mobilne radnike usklade s relevantnim odredbama ove Direktive.

Članak 15.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europskih zajednica*.

Članak 16.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 11. ožujka 2002.

Za Europski parlament
Predsjednik
P. COX

Za Vijeće
Predsjednik
J. PIQUÉ I CAMPS